

Konvencija
Vijeća
Evrope
**o borbi
protiv
trgovine
ljudima**

**Prava
žrtava**

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Trgovina ljudima krši prava i utiče na živote bezbroj ljudi u Evropi i šire. Trguje se sa sve većim brojem žena, muškaraca i djece kao sa robom, preko granica ili u njihovim vlastitim zemljama, te ih iskorištavaju i zloupotrebljavaju.

■ Konvencija Vijeća Evrope o borbi protiv trgovine ljudima, koja je stupila na snagu 1. februara 2008, ima za cilj da:

- ▶ Spriječi trgovinu ljudima,
- ▶ Zaštiti žrtve trgovine,
- ▶ Krivično goni trgovce ljudima, i
- ▶ Promoviše koordinaciju aktivnosti država članica i međunarodnu saradnju.

■ Konvencija se odnosi na:

- ▶ Sve oblike trgovine, bilo unutar države ili prekogranične, koje su povezane ili nepovezane sa organizovanim kriminalom,
- ▶ Sve žrtve trgovine (žene, muškarci i djeca),
- ▶ Sve oblike iskorištavanja (seksualno, prisilni rad ili usluge, ropstvo, porobljavanje, uklanjanje organa, itd.).

■ Glavna dodatna vrijednost Konvencije je fokus na ljudska prava i zaštitu žrtava. Konvencija definiše trgovinu kao kršenje ljudskih prava i napad na dostojanstvo i integritet čovjeka. To znači da su državne vlasti odgovorne ukoliko ne preduzmu aktivnosti na sprečavanju trgovine ljudima, na zaštiti žrtava i na učinkovitom istraživanju predmeta trgovine ljudima.

■ Trgovina ljudima je svjetski fenomen koji ne poznaje granice, i zbog toga je Konvencija relevantna za zemlje širom svijeta i otvorena je za sve njih.

ŠTA JE TRGOVINA LJUDIMA?

— Konvencija definiše trgovinu ljudima kao kombinaciju tri elementa:

- ▶ **akcija:** vrbovanje, transport, skrivanje ili prihvatanje osoba;
- ▶ uz upotrebu određenih **načina:** prijetnja ili upotreba sile ili drugih oblika prisile, otmica, prevare, obmane, zloupotreba ovlasti ili nečijeg ranjivog položaja, ili davanje ili primanje isplata ili sredstava kako bi se osigurala saglasnost osobe koja ima kontrolu nad drugom osobom;
- ▶ u **svrhu iskorištavanja:** u najmanju ruku, iskorištavanje prostitucije drugih ili drugi oblici seksualnog iskorištavanja, prisilni rad ili usluge, ropstvo ili prakse slične ropstvu, porobljavanje, ili uklanjanje organa.

KOJA JE RAZLIKA IZMEĐU TRGOVINE LJUDIMA I KRIJUMČARENJA LJUDIMA?

— Dok je cilj krijumčarenja ljudima nezakonit prekogranični transport kako bi se dobila, direktno ili indirektno, finansijska ili druga materijalna korist, cilj trgovine ljudima je iskorištavanje. Nadalje, trgovina ljudima ne uključuje nužno prelazak granice; ona se može dešavati unutar zemlje.

KO SU ŽRTVE TRGOVINE LJUDIMA?

— Svako može postati žrtva trgovine – žene, muškarci i djeca, ljudi svih dobnih skupina i društvenog statusa. Ljudi koji postanu žrtve trgovine ljudima su, na primjer, prisiljeni na pružanje seksualnih usluga, rade za malo ili nimalo novca, ili budu podvrgnuti uklanjanju organa. Iskorištavanje često bude praćeno fizičkim i emotivnim nasiljem i prijetnjama žrtvama i njihovim srodnicima.

— Prema Konvenciji, žrtva trgovine ljudima je osoba koja je premještena, vrbovana, sakrivena ili primljena unutar zemlje ili van granica zemlje, uz upotrebu prijetnji, sile, prevare, prisile ili drugih nezakonitih načina, u svrhu iskorištavanja.

— Dijete se smatra žrtvom trgovine ljudima bez obzira da li su korišteni **načini** za vrbovanje, transport, sakrivanje ili njegovo ili njeno primanje u svrhu iskorištavanja.

— “Pristanak” osobe na iskorištavanje nema značaja kada se koristi bilo koji **način** (prisila, prevara, zloupotreba nečijeg ranjivog položaja, itd.). Nadalje, osoba će se smatrati žrtvom čak i ukoliko se iskorištavanje još uvijek nije desilo, i ukoliko je bila izložena jednoj od **akcija** uz upotrebu jednog od **načina**.

KOJA PRAVA ŽRTVE TRGOVINE IMAJU PO OVOJ KONVENCIJI?

Identifikacija

— Žrtve trgovine moraju biti formalno identifikovane kao takve kako bi se spriječilo da se sa njima postupa kao sa neregularnim migrantima ili kriminalcima. Identifikaciju vrši posebno obučeno osoblje (policajci, socijalni radnici, inspektori rada, doktori, osoblje za pružanje podrške, itd.) koji rade u skladu sa dogovorenim postupcima i kriterijima za identifikaciju.

Period oporavka i prilagođavanja

— Čak i prije nego što žrtve budu formalno identifikovane kao takve imaju pravo na oporavak od minimalno 30 dana, da pobjegnu od utjecaja trgovaca ljudima i da razmotre saradnju sa vlastima u istrazi krivičnog djela trgovine ljudima. Tokom tog perioda, žrtve ne mogu biti protjerane iz zemlje i imaju pravo na pomoć čak i ukoliko njihov boravak nije regularan.

Pomoć

— Bez obzira da li su žrtve spremne da sarađuju u krivičnoj istrazi ili da budu svjedoci, one imaju pravo na:

- ▶ pristojan i siguran smještaj,
- ▶ psihološku pomoć,
- ▶ materijalnu pomoć,
- ▶ pristup hitnim zdravstvenim uslugama,
- ▶ usluge prevođenja i tumačenja,
- ▶ savjete i informacije,
- ▶ pomoć tokom krivičnog postupka,
- ▶ pristup tržištu rada, stručno osposobljavanje i obrazovanje ukoliko zakonito boravi u zemlji.

Pravna pomoć

■ Žrtve trgovine ljudima imaju pravo na informacije u vezi sa njihovim pravima i svim relevantnim procedurama, na jeziku koji oni mogu razumjeti. One takođe imaju pravo na pravnu pomoć i na besplatnu pravnu pomoć u specijalnim uslovima.

Boravišna dozvola

■ Žrtvama se mogu izdati obnovljive boravišne dozvole ukoliko njihova lična situacija to zahtijeva ili ukoliko moraju ostati u zemlji zbog njihove saradnje sa nadležnim vlastima radi istrage krivičnog djela. Dostavljanje boravišne dozvole ne utiče na njihovo pravo da traže azil.

Zaštita privatnog života i identiteta

■ Lični podaci žrtava se ne mogu objaviti i samo se mogu pohraniti za posebne zakonske svrhe. Ne mogu se koristiti ni na koji način koji bi omogućio da žrtve budu identifikovane.

Zaštita tokom istrage i sudskog postupka

■ Žrtvama i članovima njihovih porodica će, po potrebi, biti pružena zaštita od moguće odmazde ili zastrašivanja od strane trgovaca ljudima. Ovo može uključivati fizičku zaštitu, preseljenje, promjenu identiteta i pomoć u dobivanju zaposlenja.

Odšteta

■ Žrtve trgovine ljudima imaju pravo na finansijsku odštetu za štetu pretrpljenu od strane trgovaca ljudima. Ova odšteta se može dodijeliti ili putem suda, nakon konfiskacije imovine koja pripada trgovcima ljudima, ili je može osigurati država u kojoj je došlo do iskorištavanja.

Vraćanje u zemlju porijekla i povratak

■ Povratak žrtava u zemlju porijekla mora se odvijati uz poštivanje njihovih prava, sigurnosti i dostojanstva, a uzimajući u obzir status svih relevantnih pravnih postupaka. Po povratku, žrtvama se mora ponuditi pomoć u reintegraciji, kao što je obrazovanje i pomoć u pronalaženju zaposlenja.

KOJA SU POSEBNA PRAVA DJECE ŽRTAVA TRGOVINE?

— Pored gore navedenih prava koja se primjenjuju na sve žrtve trgovine ljudima, djeca mogu iskoristiti slijedeća posebna prava:

- ▶ djeci bez pratnje dodjeljuje se zakonski staratelj da ih zastupa i djeluje u njihovom najboljem interesu;
- ▶ poduzimaju se koraci kako bi se utvrdio identitet i državljanstvo djece i, ukoliko je to u njihovom najboljem interesu, lociraju se njihove porodice;
- ▶ kada je starosna dob djeteta neizvjesna, ali postoje razumne osnove da se vjeruje da je žrtva mlađa od 18 godina, za nju ili njega se pretpostavlja da je dijete i daje mu se posebna zaštita dok se ne provjeri starost djeteta;
- ▶ djeca imaju pravo na obrazovanje i mjere pomoći koje uzimaju u obzir njihove potrebe;
- ▶ procjena rizika i sigurnosna procjena se rade prije povratka u zemlju, koji će se desiti samo ukoliko je u najboljem interesu djeteta;
- ▶ djeca imaju koristi od specijalnih zaštitnih mjera tokom istrage i sudskog postupka.

NADGLEDANJE IMPLEMENTACIJE KONVENCIJE

— Grupa eksperata u borbi protiv trgovine ljudima (GRETA) redovno nadgleda sve države potpisnice Konvencije Vijeća Evrope. Uloga GRETA-e je da osigura djelotvornu primjenu odredbi Konvencije i poštivanje prava žrtava.

— GRETA analizira situaciju od zemlje do zemlje, sastavljajući izvještaje koji identificiraju dobre prakse i nedostatke i daje preporuke o tome kako unaprijediti implementaciju Konvencije u svakoj zemlji. Izvještaji i preporuke su javni i objavljuju se na internet stranici Vijeća Evrope za borbu protiv trgovine ljudima.

Za kontakte i dodatne informacije

Sekretarijat Vijeća Evrope za Konvenciju o borbi protiv trgovine
ljudima (GRETA i Komitet članica)
Vijeće Evrope / Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex
Francuska / France
E-mail: Trafficking@coe.int
www.coe.int/trafficking